T004 A HÀM IV 162-Kinh Phân Biệt Lục Giới-Phẩm Căn Bổn Phân Biệt

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

PHAÅM THÖÙ 13: PHAÅM CAÊN BOÅN PHAÂN BIEÄT

162. KINH PHAÂN BIEÄT LUÏC GIÔÙI
163. KINH PHAÂN BIEÄT LUÏC XÖÙ
164. KINH PHAÂN BIEÄT QUAÙN PHAÙP
165. KINH OÂN TUYEÀN LAÂM THIEÂN
166. KINH THÍCH TRUNG THIEÀN THAÁT TOÂN
167. KINH A-NAN THUYEÁT
168. KINH YÙ HAØNH
169. KINH CAÂU-LAÂU-SAÁU VOÂ TRAÙNH
170. KINH ANH VUÕ
171. KINH PHAÂN BIEÄT ÑAÏI NGHIEÄP
412 TRUNG A-HAØM

162. KINH PHAÂN BIEÄT LUÏC GIÔÙI1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät du hoùa taïi nöôùc Ma-kieät-ñaø, truù ôû thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân ñeán nhaø thôï goám2, noùi raèng: “Naøy thôï goám, Ta nay muoán taïm truù ôû phoøng laøm ñoà goám moät ñeâm, oâng coù thuaän chaêng?” Thôï goám traû lôøi: “Con chaúng trôû ngaïi gì, nhöng ñaõ coù moät Tyø-kheo truù trong ñoù tröôùc roài. Neáu vò aáy thuaän thì xin tuøy yù”. Luùc aáy, Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi3 ñaõ truù ôû trong phoøng laøm ñoà goám aáy tröôùc roài. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ra khoûi nhaø thôï goám, ñi vaøo phoøng laøm goám, noùi vôùi Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi raèng: “Naøy Tyø-kheo, Ta nay muoán taïm truù moät ñeâm ôû phoøng laøm goám, thaày coù thuaän chaêng?” Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi ñaùp: “Thöa Hieàn giaû, toâi khoâng trôû ngaïi. Vaû laïi, ôû phoøng laøm goám naøy coù choã ngoài baèng coû ñaõ traûi xong, Hieàn giaû muoán ôû laïi thì tuøy yù”. Nghe vaäy, Ñöùc Theá Toân töø phoøng laøm goám ñi ra ngoaøi röûa chaân roài môùi trôû vaøo, laáy ni-sö-ñaøn traûi leân choã ngoài baèng coû maø ngoài kieát giaø, suoát ñeâm yeân laëng tónh toïa, ñònh yù. Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi cuõng suoát ñeâm yeân laëng tónh toïa, ñònh yù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân suy nghó nhö vaày: “Tyø-kheo naøy ñi ñöùng tòch tónh, thaät kyø laï, thaät hieám coù. Ta haõy Tyø-kheo naøy, ‘Thaày cuûa baïn laø ai? Y theo ai maø baïn xuaát gia, hoïc Ñaïo, thoï Phaùp?’.” Nghó nhö vaäy roài, Theá Toân beøn hoûi: “Tyø-kheo, Thaày cuûa baïn laø ai? Y theo ai maø baïn xuaát gia, hoïc Ñaïo, thoï Phaùp?” Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi ñaùp: “Naøy Hieàn giaû, coù Sa-moân Cuø-ñaøm, doøng hoï Thích, ñaõ töø boû toâng toäc, caïo boû raâu toùc, khoaùc y ca-sa, chí tín, lìa boû gia ñình, soáng khoâng gia ñình, hoïc Ñaïo, ñaõ giaùc ngoä Voâ thöôïng Chaùnh taän giaùc4. Vò aáy laø Thaày

cuûa toâi. Toâi y theo vò aáy maø xuaát gia hoïc Ñaïo, thoï Phaùp". Theá Toân laïi hoûi: "Tyø-kheo, ñaõ töøng thaáy Thaày chöa?" Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi ñaùp: "Chöa thaáy".

1.
Baûn Haùn, quyeån 38. Töông ñöông Paøli, M.140. Dhaøtuvibhanga-sutta.
2.
Thôï goám teân laø Bhagga trong baûn Paøli.
3.
Phaát-ca-la-sa-lôïi Paøli: Pukkusaøti.
4.
Töùc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc.
KINH CHÍ BIEÂN 413

Theá Toân hoûi: "Neáu gaëp Thaày, baïn coù nhaän ra khoâng?" Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi ñaùp: "Khoâng bieát. Nhöng, naøy Hieàn giaû, toâi nghe raèng Theá Toân laø Nhö Lai, Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh Haïnh Thaønh Töïu, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñaïo Phaùp Ngöï, Thieân Nhaân Sö, Phaät, Chuùng Höïu. Ngaøi laø Thaày cuûa toâi. Toâi y theo Ngaøi maø xuaát gia, hoïc Ñaïo, thoï Phaùp". Khi aáy, Theá Toân laïi suy nghó nhö vaày: "Thieän nam töû naøy y theo Ta maø xuaát gia, hoïc Ñaïo, thoï Phaùp. Ta nay coù neân thuyeát phaùp chaêng?" Suy nghó nhö vaäy roài, Theá Toân noùi vôùi Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi: "Naøy Tyø-kheo, nay Ta seõ thuyeát phaùp cho thaày, phaàn ñaàu toaøn thieän, phaàn giöõa cuõng toaøn thieän vaø phaàn cuoái cuõng toaøn thieän; coù nghóa, coù vaên ñaày ñuû, thanh tònh, hieån hieän phaïm haïnh. Ñoù goïi laø 'Phaân bieät saùu giôùi'5. Thaày haõy laéng nghe, kheùo suy tö vaø ghi nhôù. Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi ñaùp: "Xin vaâng". Ñöùc Phaät baûo raèng: "Naøy Tyø-kheo, con ngöôøi6 coù saùu giôùi tuï, coù saùu xuùc xöù, coù möôøi taùm yù haønh, coù boán truï xöù. Neáu ai an truù vaøo ñoù seõ khoâng nghe ñeán chuyeän saàu naõo7. Sau khi khoâng nghe chuyeän saàu naõo thì yù khoâng chaùn gheùt, khoâng öu saàu, khoâng lao nhoïc, khoâng sôï haõi. Nhö vaäy, coù söï khuyeân baûo laø ñöøng buoâng lung trí tueä, haõy thuû hoä chaân ñeá vaø tröôûng döôõng hueä thí8. Naøy Tyø-kheo, haõy hoïc veà toái thöôïng, haõy hoïc veà chí tòch9, nhö vaäy laø phaân bieät veà saùu giôùi. "Naøy Tyø-kheo, noùi raèng con ngöôøi coù saùu giôùi tuï, nhaân gì maø noùi nhö theá? Ñoù laø, giôùi cuûa ñaát, giôùi cuûa nöôùc, giôùi cuûa löûa, giôùi cuûa gioù, giôùi hö khoâng vaø giôùi cuûa thöùc. Naøy Tyø-kheo, noùi raèng con ngöôøi coù saùu giôùi tuï laø nhaân ñoù maø noùi. "Naøy Tyø-kheo, noùi raèng con ngöôøi coù saùu xuùc xöù10, do nhaân gì maø noùi nhö theá? Ñoù laø, naøy Tyø-kheo, xuùc con maét thaáy saéc, xuùc tai nghe tieáng, xuùc muõi ngöûi muøi, xuùc löôõi neám vò, xuùc thaân caûm xuùc, xuùc yù bieát phaùp. Naøy Tyø-kheo, noùi raèng con ngöôøi coù saùu xuùc xöù laø do nhaânn ñoù maø noùi. "Naøy Tyø-kheo, noùi con ngöôøi coù möôøi taùm yù haønh11, do nhôn gì maø noùi nhö theá? Ñoù laø, naøy Tyø-kheo, maét thaáy saéc, quaùn12 saéc roài an truù nôi hyû, quaùn saéc roài an truù nôi öu,

5. Luïc giôùi Paøli: Chadhaøturo. 6. Paøli: ayaö puriso, con ngöôøi naøy. 7. Haùn: baát vaên öu thích söï Paøli: maóóussavaø nappavattanti, caùc töôûng hoan hyû (= voïng töôûng) khoâng chuyeån ñoäng. 8. Hueä thí; Paøli: caøga, söï thi aân. 9. Chí tòch Paøli: santi: söï tòch tónh, söï bình an; ñoàng nghóa Nieát-baøn. 10. Luïc xuùc xöù Paøli: chaphassaøyatano. 11. Thaäp baùt yù haønh Paøli: Atthaødasamanopavicaøro. Cuõng noùi laø möôøi taùm yù caän haønh (phaïm vi hoaït ñoäng cuûa yù), goàm saùu hyû caän haønh, saùu öu caän haønh vaø saùu xaû caän haønh. Xem giaûi thích Taäp Dò 15 (No.1536, Ñaïi 26, trang 430). 12. Quaùn ñoàng nghóa caän haønh, ñi saùt, hay chaïy theo; Paøli: upavicarati; trong ñoù, vicaøra, haønh (ñi), vaø cuõng thöôøng dòch laø töù (moät thieàn chi thuoäc Sô thieàn) maø baûn Haùn naøy thöôøng dòch laø quaùn (th.d.: höõu giaùc höõu quaùn, Pl. savitakka, savicaøra) Taäp Dò (ñd): “Maét sau khi thaáy, noù tuøy theo truù xöù cuûa hyû maø ñi saùt (hay ñi gaàn, caän haønh) vôùi saéc”. Paøli: Cakkhunaø ruøpam disvaø somanassaæhaønìyam rupaö upavicarati.

quaùn saéc roài an truù nôi xaû. Cuõng vaäy, tai, muõi, löôõi, thaân vaø yù. YÙ nhaän thöùc phaùp, quaùn phaùp roài an truù nôi hyû, quaùn phaùp roài an truù nôi öu, quaùn phaùp roài an truù nôi xaû. Naøy Tyø- kheo, nhö vaäy saùu hyû quaùn13, saùu öu quaùn, saùu xaû quaùn hôïp laïi laø möôøi taùm yù haønh. Noùi raèng con ngöôøi coù möôøi taùm yù haønh laø do nhôn ñoù maø noùi. “Naøy Tyø-kheo, noùi raèng con ngöôøi coù boán truï xöù 14, do nhôn gì maø noùi nhö theá? Laø chaân ñeá truï xöù, tueä truï xöù, thí xaû truï xöù vaø tòch tónh15 truï xöù. Naøy Tyø-kheo, noùi raèng con ngöôøi coù boán truï xöù laø do nhôn ñoù maø noùi. “Naøy Tyø-kheo, theá naøo laø Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä? Tyø-kheo phaân bieät thaân giôùi nhö theá naøy: ‘Nay thaân naøy cuûa ta coù noäi ñòa giôùi, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình16. Noäi ñòa giôùi laø theá naøo? Laø toùc, loâng, moùng, raêng, da daøy, da non, thòt, xöông, gaân, thaän, tim, gan, phoåi, laù laùch, ruoät giaø, bao töû, phoåi, töông töï nhö theá, trong thaân naøy coøn nhöõng thöù khaùc nöõa. Nhöõng gì ñöôïc thaâu nhieáp trong thaân thuoäc veà chaát cöùng, tính cöùng ôû beân trong, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình laø noäi ñòa giôùi’. Naøy Tyø-kheo, duø laø noäi ñòa giôùi hay ngoaïi ñòa giôùi ñeàu goïi chung laø ñòa giôùi. Tyø-kheo ñoù duøng trí tueä quaùn bieát nhö thaät raèng ‘Taát caû nhöõng caùi aáy khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa ta. Ta khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa nhöõng caùi aáy. Nhöõng caùi aáy cuõng khoâng phaûi laø töï ngaõ17’. Taâm vò aáy khoâng nhieãm tröôùc ñòa giôùi aáy. Ñoù laø Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. “Laïi nöõa, Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. Neáu coù Tyø-kheo phaân bieät thaân giôùi nhö theá naøy: ‘Nay thaân naøy cuûa ta coù noäi thuûy giôùi, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình. Noäi thuûy giôùi laø gì? Laø naõo tuûy18, nöôùc maét, moà hoâi, nöôùc muõi, muû, maùu, môõ, tuûy, nöôùc daõi, ñôøm, nöôùc tieåu, töông töï nhö theá, trong thaân naøy coøn coù nhieàu theå khaùc nöõa. Nhöõng gì ñöôïc thaâu nhieáp trong thaân, thuoäc veà chaát nöôùc, tính nöôùc nhuaàn thaám ôû beân trong, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình, ñoù laø noäi thuûy giôùi’. Naøy Tyø-kheo, noäi thuûy giôùi hay ngoaïi thuûy giôùi ñeàu goïi chung laø thuûy giôùi.

Tyø-kheo aáy duøng trí tueä quaùn bieát nhö thaät raèng: ‘Taát caû nhöõng caùi aáy khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa ta. Ta khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa nhöõng caùi aáy. Nhöõng caùi aáy cuõng khoâng phaûi laø töï ngaõ’. Taâm vò aáy khoâng nhieãm tröôùc thuûy giôùi aáy. Ñoù laø Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. “Laïi nöõa, Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. Neáu coù Tyø-kheo naøo phaân bieät thaân giôùi nhö theá naøy: ‘Nay thaân naøy cuûa ta coù noäi hoûa giôùi ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình. Noäi hoûa giôùi laø gì? laø caùi laøm cho thaân phaùt nhieät, thaân noùng, thaân phieàn muoän, thaân aâm aáp, laøm tieâu ñoà aên thöùc uoáng, töông töï nhö theá, trong thaân naøy coøn nhöõng thöù khaùc nöõa, nhöõng gì ñöôïc thaâu nhieáp trong thaân thuoäc veà löûa, töùc löûa laøm noùng ôû beân trong, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình. Ñoù laø noäi hoûa giôùi’. Naøy Tyø-kheo, duø noäi hoûa giôùi hay ngoaïi hoûa giôùi ñeàu goïi chung laø hoûa giôùi. Vò aáy duøng trí tueä quaùn bieát nhö thaät raèng: ‘Taát caû nhöõng caùi aáy khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa ta. Ta khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa nhöõng caùi aáy. Nhöõng caùi aáy cuõng khoâng phaûi laø töï ngaõ’. Taâm Tyø-kheo aáy khoâng nhieãm tröôùc hoûa giôùi aáy. Ñoù laø Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä.

13.

Hyû quaùn, töùc hyû caän haønh.

14.

Töù truï xuù Paøli: caturaødhiæææhaøno, boán söï xaùc laäp.

15.

Nguyeân Haùn: töùc truï xöù Paøli: upasamaødiæææhaøna.

16.

Thoï ö sanh ñöôïc hieåu laø “duy trì sanh maïng cuûa caùc loaøi höõu tình”. Thoï, Paøli: upaødi, thuû hay chaáp thuû.

17.

Haùn: phi thaàn Paøli: n’etaö mama, n’eso ‘ham asmi. na me sattaø, “caùi naøy khoâng laø cuûa toâi; toâi khoâng laø caùi naøy; caùi naøy khoâng laø töï ngaõ cuûa toâi”.

18.

Baûn Cao-li: naõo maïc.

KINH CHÍ BIEÂN 415

“Laïi nöõa, Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. Neáu coù Tyø-kheo naøo phaân bieät thaân giôùi nhö theá naøy: ‘Nay thaân naøy cuûa ta coù noäi phong giôùi ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình. Noäi phong giôùi laø theá naøo? Laø gioù thoåi leân, gioù thoåi xuoáng, gioù ngang hoâng, gioù co thaét, gioù nhaûy leân, gioù phi ñaïo, gioù cöû ñoäng tay chaân, gioù ôû hôi thôû ra, thôû vaøo, töông töï nhö theá, trong thaân naøy coøn caùc thöù khaùc nöõa. Nhöõng gì ñöôïc thaâu nhieáp trong thaân, thuoäc veà gioù, taùnh gioù, löu ñoäng beân trong, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình. Ñoù laø noäi phong giôùi’. Naøy Tyø- kheo, duø ngoaïi phong giôùi hay noäi phong giôùi ñeàu goïi laø phong giôùi. Tyø-kheo aáy duøng trí tueä quaùn bieát nhö thaät raèng: ‘Taát caû

nhöõng caùi aáy khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa ta. Ta khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa nhöõng caùi aáy. Nhöõng caùi aáy cuõng khoâng phaûi laø töï ngaõ'. Ñoù laø Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. "Laïi nöõa, Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. Neáu coù Tyø-kheo phaân bieät thaân giôùi nhö theá naøy: 'Nay thaân naøy cuûa ta coù noäi khoâng giôùi, ñöôïc chaáp thoï nôi höõu tình. Noäi khoâng giôùi laø gì? Laø loã troáng ôû maét, loã troáng ôû tai, loã troáng ôû muõi, loã troáng ôû mieäng, caùi khieán cho coå hoïng cöû ñoäng, töùc ñeå cho thöùc aên ñöôïc nhai vaø nuoát töø töø ñi qua coå hoïng, ñi xuoáng roài ra ngoaøi, töông töï nhö theá, trong thaân naøy coù nhöõng thöù khaùc nöõa thuoäc veà hö khoâng. ÔÛ choã hö khoâng aáy khoâng bò da, thòt, xöông, gaân laáp kín. Ñoù laø noäi khoâng giôùi'. Naøy Tyø-kheo, duø noäi khoâng giôùi hay ngoaïi khoâng giôùi ñeàu goïi chung laø khoâng giôùi. Tyø- kheo duøng trí tueä quaùn bieát nhö thaät raèng: 'Taát caû nhöõng caùi aáy khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa ta. Ta khoâng phaûi laø sôû höõu cuûa nhöõng caùi aáy. Nhöõng caùi aáy cuõng khoâng phaûi laø töï ngaõ'. Taâm vò aáy khoâng nhieãm tröôùc khoâng giôùi aáy. Ñoù laø Tyø-kheo khoâng buoâng lung trí tueä. "Laïi nöõa, Tyø-kheo, neáu Tyø-kheo naøo bieát nhö thaät veà naêm giôùi naøy, sau khi bieát nhö thaät, taâm khoâng nhieãm tröôùc chuùng thì ñöôïc giaûi thoaùt, chæ coøn coù caùc thöùc maø thoâi. Ñoù laø nhöõng thöùc naøo? Laø thöùc veà laïc, thöùc veà khoå, thöùc veà hyû, thöùc veà öu vaø thöùc veà xaû19. "Naøy Tyø-kheo, nhôn laïc xuùc maø sanh laïc thoï20, vò aáy caûm giaùc laïc thoï. Khi ñaõ caûm giaùc laïc thoï, vò aáy bieát mình caûm giaùc laïc thoï. Neáu Tyø-kheo naøo dieät laïc xuùc, sau khi dieät laïc xuùc naøy, neáu coù laïc thoï do laïc xuùc sanh, laïc thoï aáy cuõng dieät, tónh chæ; bieát nhö vaäy roài, maùt laïnh. "Naøy Tyø-kheo, nhôn khoå xuùc sanh ra khoå thoï, vò aáy caûm giaùc khoå thoï. Sau khi ñaõ caûm giaùc khoå thoï, vò aáy bieát ñaõ caûm giaùc khoå thoï. Neáu Tyø-kheo naøo dieät khoå xuùc, sau khi dieät khoå xuùc, neáu coù khoå thoï do khoå xuùc sanh, vò aáy cuõng dieät tónh chæ; bieát nhö vaäy roài, maùt laïnh. "Naøy Tyø-kheo, nhôn hyû xuùc sanh ra hyû thoï, vò aáy caûm giaùc hyû thoï. Khi ñaõ caûm giaùc hyû thoï, vò aáy bieát ñaõ caûm giaùc hyû thoï. Neáu Tyø-kheo naøo dieät hyû xuùc, sau khi dieät hyû xuùc naøy, neáu coù hyû thoï do hyû xuùc sanh, vò aáy cuõng dieät, tónh chæ; bieát nhö vaäy roài, maùt laïnh. "Naøy Tyø-kheo, nhôn öu xuùc sanh ra öu thoï, vò aáy caûm giaùc öu thoï. Khi ñaõ caûm giaùc öu thoï, vò aáy bieát ñaõ caûm giaùc öu thoï. Neáu Tyø-kheo naøo dieät öu xuùc, sau khi dieät öu xuùc naøy, neáu coù öu thoï do öu xuùc sanh, vò aáy cuõng dieät, tónh chæ; bieát nhö vaäy roài, maùt laïnh. "Naøy Tyø-kheo, nhôn xaû xuùc sanh ra xaû thoï, vò aáy caûm giaùc xaû thoï. Khi ñaõ caûm giaùc xaû thoï, vò aáy bieát ñaõ caûm giaùc xaû thoï. Neáu Tyø-kheo naøo dieät xaû xuùc, sau khi dieät xaû xuùc naøy, neáu coù xaû thoï do xaû xuùc sanh, vò aáy cuõng dieät, tónh chæ; bieát nhö vaäy roài, maùt laïnh. "Naøy Tyø-kheo, nhôn caùc xuùc aáy sanh ra caùc thoï aáy. Khi ñaõ dieät caùc xuùc aáy thì caùc thoï aáy cuõng dieät. Vò aáy bieát raèng, thoï naøy töø xuùc maø coù, laáy xuùc laøm goác, laáy xuùc laøm taäp

19. Paøli: sukhan ti pi vijaønaøti, dukkhan ti pi vijaønaøti..., nhaän bieát raèng 'ñaây laø laïc', nhaän bieát raèng 'ñaây laø khoå'... 20. Nguyeân Haùn: nhaân laïc canh laïc

coá sanh laïc giaùc Paøli: sukhavedanìyaö... phassaö
paæicca uppajjati sukhaø vedanaø,ø do xuùc chaïm vôùi ñoái töôïng ñaùng öa maø phaùt sinh caûm giaùc laïc.

khôûi, töø xuùc sanh ra, laáy xuùc laøm ñaàu moái, y cöù nôi xuùc maø hieän haønh. “Naøy Tyø-kheo, cuõng nhö moài löûa, nhôn caùi duøi, söï noã löïc cuûa ngöôøøi vaø söùc noùng maø löûa phaùt sanh. Naøy Tyø-kheo, khi caùc duøi caây aáy taùch rôøi nhau thì löûa maø töø ñoù phaùt sanh, söùc noùng cuûa löûa vaø söï chaáp thoï cuûa höõu tình, taát caû ñeàu taét bieán, vaéng baët, im lìm vaø duøi caây aáy trôû neân nguoâïi laïnh. Cuõng vaäy, naøy Tyø-kheo, caùc xuùc aáy theá naøy hay theá kia, sanh ra caùc thoï nhö theá naøy hay theá khaùc. Dieät caùc xuùc aáy thì caùc thoï aáy cuõng dieät. Nhö vaäy laø ñaõ bieát thoï naøy töø xuùc maø coù, laáy xuùc laøm goác, laáy xuùc laøm taäp khôûi, töø xuùc sanh ra, laáy xuùc laøm ñaàu moái, y cöù nôi xuùc maø hieän haønh. “Neáu Tyø-kheo naøo khoâng nhieãm tröôùc ba thoï naøy, maø giaûi thoaùt, thì Tyø-kheo aáy chæ coøn coù xaû cöïc kyø thanh tònh. “Naøy Tyø-kheo, Tyø-kheo aáy nghó raèng, ‘Ta vôùi xaû thanh tònh naøy nhaäp vaøo voâ löôïng khoâng xöù21; tu taäp taâm nhö vaäy, y nôi ñoù, an truï nôi ñoù, xaùc laäp nôi ñoù, duyeân nôi ñoù, buoäc chaët vaøo ñoù. Ta vôùi xaû thanh tònh naøy nhaäp vaøo voâ löôïng thöùc xöù22, voâ sôû höõu xöù, phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù, tu taäp taâm nhö vaäy, y nôi ñoù, an truï nôi ñoù, xaùc laäp nôi ñoù, duyeân nôi ñoù, buoäc chaët vaøo ñoù’. “Naøy Tyø-kheo, cuõng nhö thôi luyeän kim laønh ngheà, duøng löûa ñoát thoûi vaøng, daùt cho thaät moûng, roài laïi boû vaøo loø nung, ñoát löûa ñeàu ñaën vaø ñuùng ñoä, luyeän kyõ cho ñeán luùc tinh roøng, raát meàm maïi vaø coù aùnh saùng. Naøy Tyø-kheo, thöù vaøng naøy laø do thôi vaøng ñaõ ñoát löûa ñeàu ñaën vaø ñuùng ñoä, luyeän kyõ thaät tinh roøng, raát meàm maïi vaø coù aùnh saùng. Nhö vaäy roài, töï thôi vaøng aáy laøm theo yù mình, nhö laøm daây ñính vaøo tô luïa ñeå trang söùc aùo môùi, laøm nhaãn tay, voøng tay, xuyeán, chuoãi, löôùi toùc... Cuõng vaäy, naøy Tyø-kheo, Tyø-kheo aáy nghó raèng: ‘Ta vôùi xaû thanh tònh naøy nhaäp vaøo voâ löôïng khoâng xöù; tu taäp taâm nhö vaäy, y nôi ñoù, an truï nôi ñoù, xaùc laäp nôi ñoù, duyeân nôi ñoù, buoäc chaët vaøo ñoù. Ta vôùi xaû thanh tònh naøy nhaäp vaøo Voâ löôïng thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù, Phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù, tu taäp taâm nhö vaäy, y nôi ñoù, an truï nôi ñoù, xaùc laäp nôi ñoù, duyeân nôi ñoù, buoäc chaët vaøo ñoù’. “Tyø-kheo aáy laïi nghó, ‘Ta vôùi xaû thanh tònh naøy, maø y vaøo voâ löôïng khoâng xöù, nhö vaäy thuoäc phaùp höõu vi. Laø phaùp höõu vi thì voâ thöôøng. Caùi gì laø voâ thöôøng, caùi aáy laø khoå. Neáu caùi gì laø khoå thì bieát laø khoå’. Sau khi bieát khoå, vò aáy xaû, khoâng coøn di chuyeån nhaäp voâ löôïng khoâng xöù nöõa. “‘Ta vôùi xaû thanh tònh naøy, maø y vaøo Voâ löôïng thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù, Phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù, vaãn laø thuoäc phaùp höõu vi. Laø phaùp höõu vi thì voâ thöôøng. Caùi gì laø voâ thöôøng, caùi aáy laø khoå. Neáu caùi gì laø khoå thì bieát laø khoå’. Sau khi bieát khoå, vò aáy xaû, khoâng coøn di chuyeån nhaäp Voâ löôïng thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù, Phi höõu töôûng phi voâ töôûng xöù nöõa. “Naøy Tyø-kheo, neáu Tyø-kheo naøo ñoái vôùi boán xöù naøy baèng

tueä maø quaùn saùt, bieát nhö thaät, taâm khoâng thaønh töïu, khoâng di chuyeån nhaäp, thì baáy giôø vò aáy khoâng caàn phaûi laøm gì, vaø cuõng khoâng coù gì ñeå tö nieäm, nghóa laø nhöõng gì lieân heä ñeán höõu vaø voâ höõu23. Vò aáy caûm giaùc veà thaân toái haäu chaáp thoï24 thì bieát caûm giaùc veà thaân chaáp thoï cuoái cuøng;

21. Nhaäp voâ löôïng khoâng xöù, töùc nhaäp Hö khoâng voâ bieân xöù, ñoái töôïng thöù nhaát cuûa boán Voâ saéc giôùi ñònh. Paøli: aøkaøsaønaócaøyatanaö upasaöhareyyaö. 22. Voâ löôïng thöùc xöù, hay Thöùc voâ bieân xöù. Paøli: vióóaøòaóócaøyatanaö. 23. Haùn: baát phuïc höõu vi dieäc voâ sôû tö, vò höõu caäp voâ Paøli: so neva taö
abhisaökharoti na abhisaöcetayati bhavaøya vaø vibhavaøya vaø, vò aáy khoâng haønh trì cuõng khoâng tö duy veà höõu hay phi höõu. 24. Thoï thaân toái haäu thaân ñöôïc chaáp thoï, hay chaáp thuû, cuoái cuøng.Paøli:
kaøyapariyantika.

caûm giaùc veà maïng chaáp thoï toái haäu25 thì bieát caûm giaùc veà maïng chaáp thoï toái haäu; vaø bieát khi thaân hoaïi maïng chung, thoï maïng chaám döùt, nhöõng gì ñöôïc caûm thoï, taát caû ñeàu tòch dieät, tòch tònh, tónh chæ vaø bieát laø trôû thaønh raát maùt laïnh26. “Naøy Tyø-kheo, ví nhö ñeøn saùng laø nhôø daàu vaø nhôø baác. Neáu khoâng coù ai ñoå theâm daàu, noái theâm baác, nhö vaäy khi daàu vaø baác coù tröôùc ñaõ chaùy heát maø nhöõng caùi sau khoâng ñöôïc tieáp noái seõ khoâng coøn gì ñeå chaáp thoï nöõa. Tyø-kheo aáy cuõng theá, caûm giaùc veà chaáp thoï thaân toái haäu thì bieát caûm giaùc veà chaáp thoï thaân toái haäu; caûm giaùc veà chaáp thoï sanh maïng toái haäu thì bieát caûm giaùc veà chaáp thoï sanh maïng toái haäu; vaø bieát raèng, khi thaân hoaïi maïng chung, sanh maïng chaám döùt thì taát caû nhöõng gì ñöôïc caûm thoï thaûy ñeàu tòch dieät, tòch tònh, tónh chæ vaø bieát laø trôû thaønh raát maùt laïnh. “Naøy Tyø-kheo, nhö theá vò aáy ñöôïc goïi laø Tyø-kheo toái thaéng chaùnh tueä, nghóa laø ñaït ñeán cöùu caùnh dieät taän, laäu taän. Tyø-kheo aáy thaønh töïu nhö vaäy laø thaønh töïu toái thaéng chaùnh tueä xöù27. “Naøy Tyø-kheo, söï giaûi thoaùt naøy an truù nôi chaân ñeá, khoâng bò di ñoäng. Chaân ñeá laø phaùp nhö thaät. Giaû doái laø phaùp hö voïng. Tyø-kheo aáy thaønh töïu toái thaéng chaân ñeá xöùù28. “Naøy Tyø-kheo, vôùi thí xaû, neáu tröôùc kia coù oan gia coá cöïu thì baáy giôø vò aáy phoùng xaû, lìa boû, giaûi thoaùt, döùt tröø. Naøy Tyø-kheo, ñoù laø Tyø-kheo toái thaéng chaùnh hueä thí, laø xaû ly taát caû moïi söï ôû ñôøi, hoaøn toaøn voâ duïc, tòch tónh, tónh chæ. Naøy Tyø-kheo, thaønh töïu nhö theá laø thaønh töïu toái thaéng hueä thí xöù. “Naøy Tyø-kheo, Tyø-kheo naøo taâm bò duïc, nhueá vaø si laøm cho oâ ueá, khoâng ñöôïc giaûi thoaùt, Tyø-kheo aáy taän dieät taát caû daâm, noä, si, voâ duïc, tòch tònh, tónh chæ, chöùng ñaéc toái thaéng, tòch tónh. Naøy Tyø-kheo, thaønh töïu nhö theá laø thaønh töïu toái thaéng tòch tónh xöù. “Naøy Tyø-kheo, ai nghó raèng ‘Toâi ñang laø’, aáy laø töï ñeà cao29. Raèng ‘Toâi seõ hieän höõu’, aáy laø töï ñeà cao. Raèng “Toâi seõ khoâng hieän höõu,

cuõng khoâng phaûi khoâng hieän höõu', aáy laø töï ñeà cao. 'Toâi seõ coù saéc', aáy laø töï ñeà cao. 'Toâi seõ khoâng coù saéc', aáy laø töï ñeà cao. 'Toâi seõ coù töôûng', aáy laø töï ñeà cao. 'Toâi seõ khoâng coù töôûng', aáy laø töï ñeà cao. 'Toâi seõ khoâng coù töôûng, khoâng khoâng coù töôûng', aáy laø töï ñeà cao. Ñoù laøø coáng cao, laø kieâu ngaïo, laø phoùng daät. "Naøy Tyø-kheo, neáu khoâng coù taát caû nhöõng söï töï ñeà cao, coáng cao, kieâu ngaïo, phoùng daät aáy thì yù tòch tónh. "Naøy Tyø-kheo, neáu yù tòch tónh thì khoâng chaùn gheùt, khoâng öu saàu, khoâng lao nhoïc, khoâng sôï haõi. Vì sao? Vì Tyø-kheo aáy ñaõ thaønh töïu phaùp neân khoâng coøn chaùn gheùt, khoâng chaùn gheùt thì khoâng öu tö, khoâng öu tö thì khoâng saàu naõo, khoâng saàu naõo thì khoâng lao nhoïc, khoâng lao nhoïc thì khoâng sôï haõi. Nhôn khoâng sôï haõi neân seõ ñaéc Nieát-baøn, bieát nhö thaät raèng 'Söï sanh ñaõ ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ vöõng, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh nöõa'". Ñöùc Theá Toân thuyeát phaùp naøy xong, Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi vieãn ly traàn caáu, phaùt sanh phaùp nhaõn vaø caùc phaùp. Baáy giôø, Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi vieãn thaáy phaùp, ñaéc phaùp, chöùng phaùp baïch tònh, ñoaïn tröø nghi hoaëc, khoâng coøn ai hôn, khoâng tuøy thuoäc ai nöõa,

25.

Maïng toái haäu Paøli: jìvitapariyantika.

26.

Paøli: sabbavedayitaøni abhinanditaøni sìtibhavissanti, "taát caû nhöõng gì ñöôïc caûm thoï ñaày hyû laïc ñeàu trôû thaønh maùt meû".

27.

Ñeä nhaát chaùnh hueä xöù; Paøli: paramapaóóaødiæææhaøna.

28.

Ñeä nhaát chaân ñeá xöù; Paøli: paramasaccaødiæææhaøna.

29.

Haùn: töï cöû nghóa laø kieâu maïn (Paøli: maøna). Trong baûn Paøli: maóóita, voïng töôûng.

khoâng coøn do döï, ñaõ an truù vaøo quaû chöùng ñaéc; ñoái vôùi phaùp cuûa Theá Toân, chöùng ñaéc voâ uùy, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, cuùi ñaàu ñaûnh leã saùt chaân Phaät maø baïch raèng: "Baïch Theá Toân, con aên naên! Baïch Thieän Theä, con ngay töø ñaàu nhö ngu, nhö si, nhö khôø daïi, nhö khoâng hieåu bieát, khoâng nhaän ra Baäc Löông Ñieàn maø khoâng töï bieát. Vì sao? Vì con ñaõ goïi Nhö Lai –Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc– laø "Hieàn giaû30". Mong Ñöùc Theá Toân cho con saùm hoái. Sau khi saùm hoái, con seõ khoâng coøn taùi phaïm nöõa". Ñöùc Theá Toân ñaùp: "Naøy Tyø-kheo, ngöôi quaû thöïc ngu si, quaû thöïc laø khôø daïi, khoâng hieåu bieát neân ñaõ goïi Nhö Lai, Baäc Voâ Sôû Tröôùc, Ñaúng Chaùnh Giaùc, laø "Hieàn giaû". Naøy Tyø-kheo, neáu ngöôi töï saùm hoái, ñaõ thaáy vaø phaùt loà, gìn giöõ khoâng taùi phaïm nöõa, nhö theá, naøy Tyø-kheo, ñoái vôùi phaùp luaät cuûa baäc Thaùnh nhö vaäy laø taêng ích chöù khoâng toån haïi, vì ñaõ töï saùm hoái,

ñaõ töï thaáy vaø phaùt loà, gìn giöõ khoâng taùi phaïm nöõa". Ñöùc Phaät, thuyeát nhö vaäy. Toân giaû Phaát-ca-la-sa-lôïi vieãn sau khi nghe Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

30. Töùc ñaõ goïi Phaät laø "baïn". Paøli: aøvusovaødena.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.